

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 76. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 26 Sept. (8 Oct.) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Septembre cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu III. alu anului curinte, Iul. Sept. prin acest'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu patrulea alu anului curinte Oct. Nov. si Dec.

Condiuniile remanu cele cunoscute:

Abonamentulu pe 1/4 anu, pentru Sabiu 1 f.,
75 xr. pentru Trannia si Austria preste totu 2 f., —
pentru principate 3 f., —

P. t. DD. cari dorescu a ave acestu diuaru suntu rogati a-si tramite listele de prenumeratiune insemnandu cu acuratetia si poste — adresandu-le la

Editor'a „Tel. Romanu.“

Revista politica.

Miscarile alegerilor dietali in Ungaria suntu dupa afirmarile diuaristice in cursulu celu mai bunu si nise spune ca iau dimensiunile cele mai mari.

In Pest'a au pasitu in 1 Oct. c. n. Br Eötvös inaintea alegatorilor sei si si-au descoperitu programulu seu, seu cum se mai dice astadi, si-au facutu professiunea politica. Momentele de capetenia in vorbirea sea au fostu, ca nici o tiera nu au fostu intrebuintiatu pentru interese straine ca Ungaria; calamitatile de mai nainte le afla Br. Eötvös intr'aceea, ca faptele implinite au fostu totdeun'a folosite incontr'a legiloru; manifestulu din 20 Sept. este evenimentulu celu mai fericitoriu, caci au delaturatu tote pedecile de impacare; este pentru reviziunea legiloru din 1848 si incatu nu se periclitetza libertatea si independintia Ungariei dice, ca nice o fertia nu va fi prea mare de a o aduce in interessulu impacarei.

Deak recomanda intr'unu articlu in „Pesti Napló“ linisce in totu tempulu alegeriloru si aduce aminte alegatoriloru, sa nu caute a perde tempulu cu oratiuni sgomotose, pentrucu atunci ei, alegatorii, aru aparé ca nisce copii mari si alegerile nisce jucarii. Catu pentru partide crede ca e tempulu ca sa se alature tote langa „cea mare nationala.“

Cechii din Boemia si Moravia pregatescu serbatori mari pe 20 Oct. atatu pentru manifestulu din 20 Sept. catu si pentru diplom'a din 20 Oct. 1860. Gazetele centralistico-dualistice din Vienn'a nu privescu tocmai cu ochi buni manifestarile aceste nationali si aru dori ca ministerulu sa le paralizeze prin vre-o mesura, carea sa demustre Cechiloru, ca Reichsratulu angustu n'au incetatu, ci e numai sistatu si ca precum regimulu ingrijesce de intregitatea coronei unguresci asiá sa se ingrijesca si de intregitatea partiei germano-slave a imperiului; carea la tempulu seu are sa fia contrabalantiulu coronei unguresci.

Federalismulu, care amu poté dice ca e adidenticu cu slavismulu austriacu, e unu spine in ochii germanistiloru de dincelo de Lait'a si preste totu in ai dualistiloru din monarchia. Cu tote acestea nu numai Cechii si moravii ci si Croatii si Serbii apera principiulu federalisticu. In tipulu acest'a intielegemu si adress'a congregatiunei sirmiane din dilele acestea, adressata catre maiestate, in carea ceru restaurarea Vovodinei serbesci.

Din Bucovina abia acum citimu in „Debatte“ ingrijiri despre rezultatele dietei conchiamate. Ingrijirile aceste si le intemeietza corespundintele mentionatei foi pe impregiurarea ca majoritatea dietei va fi din burocratia. O adou'a impregiurare insuflatore de temeri dice corespundintele ca e

neorganizarea bisericeii gr. orientale de acolo, despre carea vorbesce in tipulu urmatoriu:

„A dou'a cestiune de insemnatate cu referintia la dezvoltarea tierii este constituirea definitiva a bisericeii gr. or. In tote tierile celelalte ale monarchiei s'a constituitu bisericea gr. orient. amesuratu canonelor ei, si administratza ins'a averea ei, si exercitetza prin adunari sinodale influinta cea binefacatore si invietore in cause bisericesci si scolare. Numai in Bucovina tigorescu credinciosii acestei biserice de 80 de ani sub presiunea unui provisoriu, care au eschisu tota influinta a lumenilor (laiciloru) birocratisandu administratiunea bisericesca si scolaru, la carea participa numai vreo cativa membri anume alesi ai clerului. Prin acest'a s'a produsu nisce rezultate forte intristatore; pentrucu clerulu se instrainetza totu mai multu si mai multu de catre credinciosii sei laici, parochii privescu bisericea ca o institutiune pentru folosulu loru, investimentulu e imbrancitu cu totulu si prelanga aceste domnesce unu nepotismu fara de esemplu. De cate ori au inceputu opiniunea publica a lupta cu energia in contr'a reloru acestor'a, totdeun'a s'au alaturatu langa acest'a numai o parte neinsemnata a clerului de josu dominatu in cea mai mare parte de privintie personali, pentrucu totdeun'a s'au sciutu mulcomi clerulu prin totu felulu de momene; asiá odata prin immultirea lefiloru, de alta data prin zidirea de palate in adeveru principesci pentru Episcopu si pentru consistoriu.

Tiera insa prin aceste nici odata nu s'a potutu multiami, de-si o parte mare a clerului si-a esprimat prin adrese si deputatiuni cea mai deplina multiamita a sea.

In a dou'a sesiune deja au votatu diet'a — prelanga tota maioritaea birocratica — invizsa de pretensiunile opiniunei publice, cu votu unanimu o adresa preaumilita catre monarchulu, in carea se roga pentru restituierea constitutiunei bisericeii gr. orientale.

Acum dupa ce regimulu de mai nainte au aflatu de bine, ca cererea unanima a dietei sa remana ne respunsa si ne respectata, aru fi forte la tempulu seu, ca diet'a, schimbandu-se referintiele sa-si repetiesca basat'a cerere si mai cu taria, pentru ca sa mijlocesca unu conclusu spre deslegarea cestiunei interesselor celoru mai vitali ale acestei tieri.

Si in privintia acest'a nu potemu sa avemu sperantie asiá mari privindu acum la compunerea dietei de fatia. . . .

Din tier'a noastra pana in momentulu de fatia nu avemu date despre dezvoltarea cea mai de aproape a lucruriloru, afara de asecurarile diuarielor patriotice unguresci, ca Sasiloru cari se aduna la universitatea nationala li s'aru da din partea comitentiloru loru instructiuni de a remane strinsu pre langa patent'a din Fauru, despre cari impregiurare ne va lumina viitoriulu celu mai aproape. Gazetele unguresci din patria ne mai si demustra in totu tipulu bunatatea uniunei, aretandu-ne ca si noi Romanii amu castigat, pentrucu ne-amu uni cu connationalii nostri din Ungaria. Mai departe ne arata ca tier'a noastra este prea debila de a poté esista singura ca tiera si asiá e o necesitate chiaru si din punctu de vedere economicu a ne uni cu alt'a mai mare.

Acestea si mai adaugandu-si cetitoriulu si cele din diuaristic'a noastra, camu faeu oresi-caro icona a situatiunei interne de fatia.

La cestiunea oieriloru transsilvani.

In deosebite renduri au atrasu foi'a noastra atentiunea publicului asup'a starei celei critice a oieriloru nostri in Turcia. Ne aducemu aminte de rezultatele ajunse in privintia acest'a pe calea senatului imperialu. Oierii nostri din Vale (langa Salisce) pre langa tote acestea au petitiunatu de nou in 20 Aug. a. c. prin internuntiatu a c. r. austriacu la Sultanulu, ca pe calea gratiei sa li se conceda a remane inca cu turmele pe pamentu turcescu. Avemu acum o depesia telegrafica dinaintea noastra datata din Pera (o parte a Constantinopolei) 3 Oct. a. c. in carea

Nr. 40—2 **CONCURSU.**

La institutul clericalu gr. răsăritenu român alu Eparchiei Caransebesiului, care institutu s'a transpusu dela Versietiu in Caransebesiu, devenindu vacanta catedr'a profesorală a II-a pentru științele teologice, se escrie concursu spre ocuparea acestui postu, cu care e înpreunatu salariulu anualu de 399. fl. v. a.

Petitiunile concursuale înzestrate cu timbru covenitu se voru substerne până in 15/27 Octomvre a. c. Consistoriulu diecesanu gr. res. din Caransebesiu, fiindu provădite cu următoarele atestate :

- 1) adevărintia de botezu, că competitorulu este de religiunea gr. răsăritenă
- 2) ca acel'a a absolvitu studiile gimnasiale, căra după sistemă veche și cele filosofice, mai departe științele teologice.
- 3) Adevărintia despre portarea lui morala și politica, precum și despre serviciulu de până acum.

Dela Scaunulu episcopescu alu Eparchiei gr. răsăritene române a Caransebesiului.

Caransebesiu in 11 Septemvre 1865.

Nr. 44—1 **Publicare de Concursu.**

In urmărea și întielesulu concludulu Adunării generale a Assoc. tranne ținute la Abrudu in 28, 29 Aug. a. c. șiedinti'a II. p. XXII subscrișșulu Comiteta publica prin acēș'a concursu pentru următoarele știpendii școlastice :

- 1) Patru știpendii de câte 100 fl. v. a. destinate pentru 4 ascultatori de drepturi ori unde in monarhia.
- 2) Dōua știpendii de câte 50 fl. v. a. pentru doi școlari

din clasele gimnasiale superioari. Terminulu se defige la acēștu Concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratorii la susu numitele știpendii, voru avē până la defiptulu terminu a-si asterne la Comitetulu Assoc. tranne, petitiunile se provădite : a) cu atestatu de botezu. b) cu testimoniulu școlasticu despre progressulu in studia, cum și despre portarea morala, in nrma c) cu testimoniulu demnu de credințtia despre lipsirea mijlōceloru materiale spre a potē continuă cursulu inveciatoriloru. *)

Din șiedinti'a Comitetulu Assoc. tranne române ținuta la Șabiiu in 30 Octobre 1865.

Nr. 45—1 **Publicare de Concursu.**

In urmărea concludulu adusu in șiedinti'a II. p. XXII a Adunării gen. a Assoc. tranne române ținute in 28, 29 Augustu c. n. a. c. la Abrudu, Comitetulu Assoc. tranne, publica prin acēș'a Concursu la unu știpendiu de 300 fl. v. a., destinate pentru unu tineru român, carele se va consacra studiiloru tehnice.

Terminulu Concursulu se deschide pre 1 Novembre după calendariulu nou a. c.

Concurentii la acēștu știpendiu au de a-si tramite până la susu numitululu terminu la Comitetulu Assoc. tranne resp. concurse provădite și instruite cu tōte documentele necesare și resp, cu testimoniulu bunu de maturitate, cum și cu documentulu demnu de tōta credințtia, despre lips'a de mijlōce. *)

Din șiedinti'a Comitetulu Assoc. tranne române ținute la Șabiiu in 3 Octobre c. n. 1865

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogatē a priimi in colōnele sele acēște Concurșe.

MAIESTATEA ȘEA C. R. APOSTOLICA

s'au înduratu preagratișșu a demandā deschiderea

LOTERIEI DE STATU A IX.

spre scopuri filantropice și comunu folositoare, detiermurindu totu odata, că din venitululu curatu alu acēștei loterii sa se dedice

un'a jumetate

societătii amiciloru de musica in Vienn'a spre scopulu conservatoriulu ei ;

a patr'a parte

unei fundatiuni pentru cei raniti in resbōiele din anii 1848, 1849 și 1859 precum și pentru veduvele și șermanii celoru ce au cadiutu din c. r. armata in acēște epoce ;

apoi a patr'a parte

spre infintiarea de știpendii pentru veduvele și șermanii șeraci ai oficeriloru șupremi, părtiloru militare și ai amploiatiloru militari.

Amesuratu acēștu mandatulu preanaltu deschide directiunea c. r. a veniteloru de loterie acēșta

LOTERIA DE STATU FILANTROPICA,

ale cărei castiguri după planulu de jocu ajungu șumm'a înșemnata de

300,000 floreni valut'a austriaca.

Unu sortiu custa 3 floreni valut'a austriaca.

Tratandu-se pentru șporirea unoru scopuri atātu de folositoare, și deschidendu-se cumpertatoriloru de șortii calea spre castiguri înșemnatē, directiunea veniteloru de loteria nutresce șperanțtia, ca și acēș'a loteria se va bucurā de acēșta și impertasire via, că și celelalte loterii filantropice de până acum.

Dela directiunea c. r. a veniteloru de loteria.

Despartiamentulu loterieloru pentru scopuri filantropice și comunu folositoare.

Vienn'a, 18 Septembre 1865.

Fridericu Schrank,
Consiliaru c. r. de gubernu și șiefu alu directiunei de loteria.

Nr. 46—1.

se rezolvă iarasi prin c. r. internuntiatura, ca cererei Valenilor de mai sus nu se p^ote face destulu. Prin negativ^a ac^ost^ola bieteii oieri valeni devinu in cea mai mare perplessitate.

Sabiu 25. La academi^a c. r. de drepturi de aici s'au inceput de eri inscrierile. „Herm. Ztg.“ ne spune ca noi inscriși sunt^o pâna acum 48 de inși, dintre cari 17 Români, 16 Nemți și 15 Magiari (Secui).—Dupa „Korunk se spune ca Clusienii nu numai sal^a pentru dieta, dar eii cortecele pentru deputati le vor^o oferⁱ gratis.

Bocsi^a montana (Comitatul Carasiu) in Sept. 1865. Pré onorata Redactiune! Spre a nu vatámá modest^a fatia cu alti barbati mai bine meritati, și in interessulu adevărului;— sumu necessitatu in urmarea corespondintiei de aici publicata in nrulu 72. alu pretiuitului jurnal^u „Telegrafulu Romanu“ privitor^e la procedur^a onoratei Universitatⁱ (administratiuni) Comitatense cu denumirile de notari comunali, — a rogá pre multu onorat^a Redactiune cá sa binevoiesca a inregistrá urmatórea in dreptare in privint^a asertiunii despre demissionarea mea din postulu notariale și specialminte cu privire la respectarea limbei române de oficióse.

Respectivulu domnu corespundinte de-si din deplina convingere s'au incumetatu a face cunoscute tóte faptele nedene-gavere, și nedreptátirile speciali comise din partea administratiunii comitatense, totusi ce se atinge de introducerea limbei române de limb^a oficiósa, și mai cu séma de pasagiulu laudatoriu pentru mine;— DSea se pare a nu fi fostu bine informatu, pentruca:

Inca sub custata c. r. Pretura (sistem^a absolutistica) la anulu 1859 limba romána s'au fostu introdusu in tóte comunitátile cercului pretoriale de limb^a oficiósa, prin nisuintiele spectaverului Domnu Philipu Pascu fostu c. r. Pretore, acum Proto-fiscalu alu Comitatalui Carasiu și s'au fostu decretatu in Comun^a acést^a cu ocaziunea unei siedintie generale protocolminte de limba oficiósa prin conlucrarea oficiantelui ai administratiunii comunale stimatului domnu A. D. fostu secretariu dominiale. — Dreptu-aceea meritulu și recunoscint^a despre introducerea limbei române nu mi se cuvine mie, ci cu totu respectulu moderatiunii și p^ote și debuié sa se atribue cu privi^e la totu tractulu pretoriale spect. Domnu P. Pascu, iara pentru comun^a Bocsi^a montana stim. Domnu A. D. cáci despre faptul^u acést^a inca și in diu^a de astadi se afla documente autentice.

De buna séma ca ieu fiindu denumitu in anulu 1860 de Notariu comunale limb^a romána nu erá la oficiulu comunalu oficióse nici decum, din cauza ca antisti^a comunala de atunci nu avea nici unu individu aptu, care aru fi fostu in stare a manipulá și corespunde in limb^a romána.

Prin urmare devenindu in postu cá notariu, și vedindu cumca decisiunea primitiva adusa in caus^a intrebuintiarei limbei române de oficióse de unu restempu aprópe la 1¹/₂ anu nici decátu nu s'a fostu respectatu, și in oficiulu comunalu numai ceteai alta decátu unu Labirintu nemtiescu, pentruca durere! oficianții comunei de atunci nici acést^a nu o sciau bine, amu stáruitu din tóte poterile a aduce de nou in efeptuire respectarea amintitei decissiani și estu modu cu ajutoriulu jude-lui comunale de atunci d'abiá mi'au succesu a re'introduce de nou limb^a romána de oficiósa de carea eschisivu in tóte afacerile comunali ne-amu folositu. —

Eu cá Notariu centralu de buna séma amu fostu deprinsu cá ajutoriu la spectatulu Judeti^u cercuale respective din respectuositate cátra superiorulu meu spectalulu Domnu Jude prim. de cercu C. R. amu lucratu mai gata permanentu la DSea deprindiendu-ne eschisivu cu referatele române cerculande pela notariatele sustatátore (nu intielegemu Red.) — Dar acést^a urmare cumca nu- mai prin nisuintiele mele s'a respectatu limb^a oficiósa romána și din notariatele celelalte, cáci respectivulu Domnu Siefu alu cercului singuru e bravu și zelosu románu, și ca atare aflandu inca dela antecesorulu seu limb^a romána oficióse in cercu, singuru au stáruitu cá sa se sustina in vigóre și respecteze acestu dreptu pretinsu spre ce au custrensu pe subordinatii sei cu tóta asprimea. —

Acésta dechiaratiune o facu numai din punctu de vedere alu adevărului, și cá sa se incungiure ori și ce imputatiune de malitie in privint^a persónei mele. —

Petru Petroviciu
fostu Notariu Comunalu.

Vienn^a. Diuariile de aci ne impartásiescu sosirea Inaltiei S. Archiducelui Rainer la Vienn^a, și denumirea baronului Wüllerstorff de ministrulu de comerciu.

„W. Ztg.“ comunica socotelele despre manipulatiunile economice cari s'au făcutu in economi^a statului in estu anu, aducendu dóue conspecte despre rezultatulu manipulatiunii pâna la

finea lui Augustu 1865 și altulu pâna la finea lui Septembrie. Celu d'antáiu arata ca preste preliminarulu senatului imp. s'a trecut^o numai cu 1,298.054; celu de alu doilea numai 900,905 asiá dara s'a redusu speșele cu aprópe 400,000; esprima sperant^a cá pâna la finea anului finantialu se voru reduce speșele la paritatea preliminarulu statului.

Varietáti și noutátide di.

Diuarium nou politicu „Actualitate^a“ ese la București sub redactiunea dlui Pantazi Ghic^a; dupa cum vedemu din nrulu I. este ereditariulu abonantilor^u „Epocei.“

— Procesu de Pressa. Diuariulu „N. Fr. Pr.“ avu unu procesu pentru ca a provocatu pre senatorii imperiali centralisti a se intruni in fati^a evenimentelor^u ce se petrecu acum, fu judecatu la 8 dile arestu de casa și 60 fl. perdere din cautiune, sub cuventu ca a făcutu provocare pentru adunári neiertate. Ape-ratori^u și a avutu pre renumitulu senatoru imp. Dr. Giskr^a. Redactorele aplá, jurnalistic^a centralistica lu privesce de primulu martiru alu constitutiunii de Fauru.

— „Ost. D. P.“ inca e in procesu, de operatori s'au imbiatu urmatorii senatori imperiali: Mühlfeld, Herbst, și Giskra. „Con.“

Principatele române unite.

Publicámu aici unu actu de mare insemnătate referitoriu la cestiunea bisericeⁱ ortodoxe din Románi^a. Prin acést^a Domnitoriu^u Románieiare de scopu a imprasciá temerile Scaunului patriarhalu din Constantinopole provenite din regularea afacerilor bisericesci, ce s'a intemplat^u in anii din urma in Románi^a. Eata actulu:

Présante Parinte!

Cá unu fiu smeritu alu santei bisericeⁱ ortodoxe, amu primitu cu cea mai adanca pietate parintésca prea fericirei vóstre epistola; nu pot^u in sa ascunde, ca vatematórea portare ce a tinutu aci archimandritulu Cleobule, m'a petrunsu de cea mai viia machnire. Cuvios^a s'a a parasitu tóte datoriele sele și, in locu de a indeplinⁱ pelánga mine missiunea sea conciliatrice, nu s'a sfiitu a face acte imprudinti, a frecuentá ómenii desordinii, a patroná ideile loru; astfelu ca, insusindu-si prin acést^a unu rolu neinvoytu de legi, guvernulu meu a fostu constrinsu a intrebuintiá, — dorere, — o rigóre neusitata in contr^a tramisului preafericirei vóstre.

Totusi amu cititu scrisórea preafericirei vóstre cu ochii mintii, și inchinandu cugetárite mele cele ascunse mantitorulu nostru, carele este inceputulu și capulu nemuritorulu alu bisericeⁱ, m'amu intrebatu déca, in adeveru, o natiune este condamnabile, fiindca a voitu sa intarésca, pe pamentulu ei, fundamentele pe cari sunt^o asiediate stralucirea eterna și glori^a neinvinsa a bisericeⁱ ortodoxe; m'amu intrebatu déca, in adeveru, legile de organizatiune și de disciplina, acum consimtit^e de o tíera intrága, — de cleru și poporu, — déca acele legi, prin cari se stabileșce o mai folositoria ordine materiala in biserice^a ortodoxa romána, sunt^o intrátátu departate de spiritalu santelor^u canóne și de usulu seculariu pazitu in tierile ortodoxe, incátu au potutu meritá, din partea celui mai venerat^u și onorat^u dintre pastorii crestinatátii, o manifestare atátu de insemnatóre cátra capulu unei natiuni care, in cursulu timpilor^u, deaporurea a aretatu o nemarginita ingrijire și o credinciósa iubire pentru biserice^a s'a.

Apoi, in sinceritatea animei mele nu pot^u de o cam-data a nu marturⁱ preafericirei vóstre, ca missiunea ce ati incredintiatu archimandritulu Cleobule, ca rostirea actelor^u ce le-a adusu sunt^o fára esemplu in analele tieriei, și fára precedente in tradiuniile bisericeⁱ independinte a Daciei.

O asemenea cruda ispita nu poteamu asceptá sa ne lovésca chiaru din ácea parte, care, in dilele ei de asuprire și de necasuri, a primitu dela noi din tempi vechi, și priimesce chiaru astadi, cu mána larga atáte, și atátu de mari dovede de iubire și de generositate, precum n'au primitu din nici o parte a lumii crestine. — Cá crestinu, asiú fi doritu a poté ascunde sub umilint^a ce se cuvine unui supusu fiu alu bisericeⁱ, durerós^a surprindere ce mi-a causatu iniciativ^a luatá de preafericirea vóstra intr'o asiá grava pornire in contr^a tieriei mele; in sa, cá Domnu purtandu sarcin^a trecutulu și a viitorulu natiunii române, nu pot^u tacé, ci sum datoru a apérá, in contr^a ver cárei incercári, antic^a autocefalia a bisericeⁱ dace.

Voiu intreprende dara, preasante parinte, a probá preafericirei vóstre, cu dreptulu bisericeⁱ universale, cu sante canóne in mána; cu dreptulu, cu usulu, cu datinele consacrate de seculi ale bisericeⁱ Daciei, — dreptu, usu și datine recunoscute de tóta biserice^a, și anume de biserice^a Constantinopolei, — ca Romániⁱ, in afacerile loru bisericesci, și astadata cá totdeun^a, s'au tinutu in ingradirile spiritului credintiei loru, in marginele prescriptiunilor^u canonice și in limitele legature-

loru și drepturilor ce a avut și are statulu în fața bisericeii sale naționale, în ver ce tempu și în ver ce parte a lunei ortodoxe. Nici să ve mirati, preafericirea vóstra, vedendu unu fiiu smeritu alu bisericeii discutandu, de-si mirénu, despre cele bisericesci. Augustele esemple ale laudatiloru imperati ai Constantinopolei me autorizéza a o face; și pòte noi, Români din Daci'a traiana, avemu óresicari drepturi de a fi ascultati, pentruca, crestini din primii seculi ai creștinatá-tii, succesivu amu suferitu tóte invasiunile barbariloru, fára cá ele sa ne fi potutu cutropi; și asiá, amu conservatu, cu o justa mandria naționala, limb'a, legile și tradițiunile nobililoru nostri suitori, și cu ele, institutiunile și datinele primitive ale bisericeii, cari s'au pastratu la noi într'o puritate mai neatinsa de cátu în multe alte párti. Asiá s'a mantinutu între Români aceea vechia și laudata datina a bisericeii primitive, care de doritu erá sa se fi pastratu pretotindeni, ca clerulu și poporulu împreuna, constitue bisericea lui Christosu.

Datinele acelea primitive tocmai, și acele institutiuni ni-au povetuitu a sci, ca o alta biserică, fia-care va fi, nu pòte avé dreptulu de a se amestecá în trebile de administratiune și disciplinã interioare ale unei alte bisericeii independente și autocefale. Departe de mine gandulu de a voi sa contestu, ca primele onori în biserică se datoiescu acelui mai vechiu dintre pastorii credintei ortodoxe; drepturile sale sunt consacrate atátu prin edictele imperatoriloru cátu și prin canónele santiloru parinti. Prin urmare, dandu-i primele onori, i datorám o piósa veneratiune. Asemenea, recunóscemu ca legatur'a și unitatea canonica și dogmatica a bisericeii celei mari a resaritului se sustine, și trebuie a se sustiné, prin consultațiuni, invetiaturi și întielegeri imprumutate și fratiesci între diferitele bisericeii independente din care se compue bisericea cea mare a lui Christosu. Legaturele acestea, între santulu scaunu patriarchale alu Constantinopolei și bisericea independenta a Daciei, le-amu priimitu și le vomu priimi în totdeun'a. Urmandu acestui simțiamentu de profundu respectu pentru preafericirea vóstra și de acea sincera fraternitate pentru bisericea de Constantinopole, amu priimitu preasante parinte, scrisórea vóstra; inșã alaturarea ei, avisulu sinodulu din Constantinopole, cá vatematoriul drepturiloru antice ale bisericeii independente a Daciei nu lu potu priimi, și, cá Domnu creștinu alu României, lu respingu, în numele clerulu și alu poporulu, și lu voi combatu cu armele, cele tari și neinvine, ale legiloru și ale canóneloru.

Primulu punctu care a atrasu atentiunea pré fericirei vóstre, este declarațiunea înscrisã în capulu legei nóstre organice care instituie o autoritate sinodale centrale pentru afacerile religiunii ortodoxe în Români'a, — și care dice la primulu eii articolulu: „Ca bisericea ortodoxa româna este și remane independenta de ori ce autoritate bisericesca strâina, într'u totu ce privesce organizarea și disciplinã“; articolulu II, adauge „ca, unitatea bisericeii române este reprezentate prin sinodulu generale“ — și art. III. complectéza gandulu legiuitoriulu, rostindu-se precum urméza: „Unitatea dogmatica a sântei religiunii ortodoxe române, cu bisericea mare a resaritului o mantine sinodulu generale alu bisericeii, române prin consultațiuni cu bisericea ecumenica din Constantinopole.“

Eate adlitteram dispositiunile legei promulgata la 3/15 Decembre, anulu 1864.

Pré fericirea vóstra gâșiti declarațiunile acestea plausibili, celu puțin în litera, déca nu de totu canonic, sprijinindu-ve, pré sântu parinte, într'u acésta, pe mai multe canóne, și anume: pe alu 2-le canonu din alu II sinodu, alu 17 și 18-le canonu din alu IV sinodu, alu 36-le canonu din alu VI sinodu, alu 7-le canonu din I sinodu apostolicu, alu 9-le canonu din alu IV sinodu și comentatoriiloru lor; cari tóte acestea, dupa opiniunea pré fericirei vóstre, atesta legaturile de dependința a bisericeii române de bisericea Constantinopolei. Amu cititu aceste canóne. Amu consultatu pedalionulu și erudițiulu comentatori, precum Valsamonu, și, ori-care este diferința mea pentru luminile scaunulu ecumenicu, trebuie sa declaru, cu totu respectulu pré fericirei vóstre, ca textulu canóneloru i-mi pare ca afirma mai multu, de cátu combatu, independința nóstra eclesiastica. Nu voi intrá dara în discusiunea precitatelor canóne. Voi luá cestiunea la originea ei, asiá cum a pus'o legea în fața cu obiectiunile pré fericirei vóstre, și volescu a demonstrá, ca bisericea ortodoxa româna este, în adeveru, independenta de ori-ce alta biserică strâina, în iotu ce privesce organizare și disciplinã; ca independința proclamata în primulu articulu alu legei nóstre, nu este o inovatiune frivola, ci esiste ab-anitiquo; ca bisericea româna séu a Daciei n'a fostu nici odata, în cursulu seculiloru, supusa bisericeii constantinopolitane, și ca, în fine, acésta independința nu e condemnata de nici unulu din canónele sântei nóstre bisericeii.

Eate cestiunile ce voiescu a resolvá!

Primulu articulu alu legei, pe care-lu citaiu, nu inovéza nimic'a, ci constata numai și afirma unu lucru atátu de vechiu pòte cristianismulu Româniloru, adeca ca, biserică nóstra daca totdeun'a au fostu independente de ori ce alta biserică strâina, și anume de cea din Constantinopole. În faptu, acésta situațiune se esplica, în parte, prin istoria, adeca prin seri'a evenimenteloru politice cari au ruptu Daci'a de către imperiulu byzantinu. Earã în dritu, ea este instituita într'unu modu necontestabile prin rostirea canonulu 34 alu sântiloru Apostoli, care dice: „Episcopii fiesce cáruia nému se cuvine a cunosce pre celu întâiu între densii, și alu socoți pre elu cá de capu.“

Eate origin'a canonica a independinței bisericeiloru resaritene; fia-care egale, fia-careã sorora.

Celu de alu 54-le canonu alu sântiloru Apostoli este, cá sa dícu asiá, piétra unghiularia a edificiulu, unicu și multiplu, alu bisericeiloru ortodoxe. Și, în virtutea acestui sântu canonu, romano-bulgarii cei vechi întemeiasera în seculii trecuti patriarchi'a de Tarnova, independenta de aceea de Constantinopole, pentru cá sa nu le mai vina din Rom'a-nóua Episcopi cari nu cunosceau limb'a turmei ce aveau sa pastoréscã. În virtutea acestui canonu apostolicu, marele duce Vasilie III, pre la 1447, nu mai priimi mitropoliti în Moskv'a tramisi de Patriarchulu din Constantinopole; și, facendu din capitala sa metropole bisericeii rusesci, numi elu singuru Mitropolitu. În virtutea acestui canonu, la anulu 1589, Teodoru Ivanovici, asemenea Duce de Moskv'a, radica metropolea capitalei séle în scaunulu patriarchale. Totu în virtutea acestui canonu, Petru celu mare, la 1721, înlocui patriarchatulul printr'unu sinodu sub propriulu seu primatu și, în fine, totu în virtutea acestui canonu, mai de curendu, Grecii urmara esemplulu datu de Russi'a.

Cu unu cuventu: nu se pòte contesta ca este în caracterulu bisericeii resaritene, ca fia-care neamu sa-si aibe capulu seu bisericescu, independenta de capii bisericesci ai altoru né-muri într'u tóte ale ocármuirei, organizãrei și discipliniei bisericesci.

Astfelu și bisericea din Daci'a a remasu independenta de veri ce alta biserică strâina. Me referu la edictele Imperatulu Iustinianu, care a regulatu, într'unu modu asiá de deseverșitu, organizatiunea politica, civile și religiósã a imperiulu bizantinu.

Sã citimu Novel'a 131, care delimita Jurisdictiunea prima, adeca a patriarchulu Constantinopolei, în trens'a se dice curatu, ca Episcopi Daciei mediterane, ai Daciei Ripense, ai Tribalulu, ai Dardaniei, ai Moesiei superioare și ai Panoniei suntu sub jurisdicțiunea Archiepiscopulu din Justiniana prima. Lips'a numelui Daciei trajane séu transalpine, (astadi Români'a), nu ne arata ea óre, indestulu, ca chiaru din acea epoca, acésta provincia remasese independenta? Daci'a-Traiana séu transalpina, în adeveru, nu avea alte legature cu Justiniana-Prima decâtu legatur'a dogmatica, precum dovedesce unu mare numeru de documente, și anume o scrisóre a Patriarchulu din Orchid'a, din anulu 1456, adressata lui Stefanu celu mare, Domnulu Moldovei. (Va urmá.)

Concertu.

Domnișóru Elis'a Circ'a virtuos'a nóstra déjà în tóte pártile romanimeii cunoscuta onorã cetatea nóstra asta séra (în 23 Septembrie) cu unu concertu în sal'a teatrulu. Ne pare réu ca nu suntemu cunoscatori de specialitate, cá sa potemu vorbi despre concertu în limb'a musicaliloru și asiá sa póta apretinú și cei cari citescu referat'a nóstra delectarea, ce ne casinã mentionat'a Dsióra, în adeveratulu ei sensu. Ca laici trebuie sa ne marginim a spune publiculu nostru ca piesele s'au ascutatu din partea densei cu precisiune și cu simțiu încátu auditoriulu erá gramaditu de sentiéminte stârnite din admirarea artei și din mile de cugete, pe care sonurile le scote'a cá dintr'unu cornu magicu și le lasã sa trecã ca totu alãtea fantome placute pe dinaintea auditoriloru. Dr'a concertanta au escutatu „concertulu“ de Kreuzer și o fantasia romanéscã, „la tarantelle“ de Vieuxtemps „la melancholie“ de Helmesberger și „le retour a la vie“ de Prume tóte, piese clasice. Auditorii cari trebuie sa observãmu ca formau unu publicu alesu, electrisati de farmeculu celu placutu alu melodieiloru, de gustulu și viéti'a cu care se escutau, prorupseau la finirea pieselor și de multe ori a pasagelor, în aplause necurmãte. Dsióra Elis'a dela inceputu dar și sub decursulu concertulu fu gramadita de buchete și cununi de flori.

Nu potemu retacé aci și maistrós'a contribuie a Dlai Neubner precum și a capelei c. r. regimentu Mazzucheli sub brav'a conducere a meritatulu maistru Oszlislo, cari au adausu fórtu multu placerea și frumseti'a aceloró óre de petrecere.